

Kjn.utv. 333/51; Lindholm - Aslakson;

Ny behandling for lagmannsrett kan det ikke være tale om å tillate.

theis: Skuffert II (utv.) s. 1

Ad enken:

Saken er ikke ulik den som er ref. i Rt. 1939 s. 507 hvor innst.s uttalelse ikke ble betraktet som en beskyldning, men som en subjektiv vurdering av et forhold som innst. hadde gitt en korrekt fremstilling av. I den her foreliggende sak var de to juri-ster som uttalelsene var rettet til på det rene med det faktiske forhold, men var uenig i tiltaltes vurdering av det. Etter min mening må lovaav. også i denne sak være riktig.

Ikke minst må domstolens resultat være riktig her hvor det gjelder en off. tj. sinne interne uttalelse innenfor rammen av hans virke. Hans oppgave ville ikke kunne skjettes på en tilfredsst. måte dersom hans yttringsfrihet skulle spennes inn i den tvangstrøye, som ville bli følgen av dersom det vern strl. § 249,3 tilskier å gi de der nevnte vesentlige (personlige og samfunds)interesser ikke skulle tillegges tilberlig vekt, og mortifikasjon med sakskostninger og offentliggjeres kostninger skulle. Behovet for et sterkt vern er iallfall langt sterkere, hvor det gjelder sakførerens virke i rettspoleiens tjeneste enn hvor det spores om sensasjonsjournalistikk.

Om de off. hensyn som her kommer inn skrev prof. Hurwitz i sin avh. til Det nord. juristmøte i H.fors i 1937 forsvart engdr "yttringsfrihet under rettsforhøvelinger både for dommere, for parter og deres sakførere, anklagemyndighet og vidner" at disse hensyn "overvinner eller modifierer hensynet til de privatinteresser som injurielovgivningen normalt beskytter." (Jfr. Hurwitz tvistemål s. 64 hvor han om sakførerens ansvar viser til rettspoleielovens beutenemøiser og til den

Ed. Moss benyttet dem av 27.5.51 ble av Aslakson og Lindholm i forbindelse med sak. Deres kinnslag, Trelstad og Kullvig 875. Deres sak. om kinnslag. Lindholm antar ygar at på skilf. foran av beskyldningene. Ed. som nevnes i Rt. har påtalemyndighetens felter og har han en rekke av kalle. med vederb. til ansvar og vil bli rettet i dette. h. påtes mere sakank. men ikke de offentliggjeder.

danske strl. § 120 - 127 der svarer til vår strl. § 120 og sekkebest. i § 123 med adgang til subs. privat påtale - men ikke til straffelovens arekr. og mort. best. *offensivt str. f. ved påtale*

I norsk rettspraksis har man fra 1880-årene en del prinsipielle avgjørelser og uttalelser fra tilgrensende felter, som har sin interesse uansett de nye best. i straffelovens av 1902: Rieber - Blishsaken i Rt. 1886 s. 774 ff. særlig s. 777-8 ^{og} hvor det hverken ble spn. om straff eller mortifikasjon.

Videre i Rt. 1887 s. 866 nederst, mindretallet (Ottesen Brochs og Lanbrechts) uttalelse om vitnepliktenes betydning, hvorefter reaksjonen ikke burde vært strengere enn mortifikasjon. Skeie viser i Rt. 1904 s. 250 til denne uttalelse. (Den vekt HR. har lagt på vitnepliktenes betydning fremgår eksempelvis av Rt. 94 s. 570 og 824).

Rt. 1888 s. 56 Mejdell-Weilandersaken hvor HR's flertall sluttet seg til Rt. 1876 s. 336 diss. votum i byretten har alltid stått for meg som en av de store milepæler. Mejdell hvis uttalelse om venstremenns sjangser ved byretten jo var temmelig krasa hadde vært rettsfullmæktig i den ovenfornevnte dom fra 1887 som var sterkt politisk preget. Det samme var også tilfelle med dommen i Rt. 1876 s. 336 som i likhet med 1888 dommen gjaldt en borgeri-varetegelise av det off.'s terv men hvor allikevel 4 av HR. medlemmer (Chr. Hansteen, Menthey, Iver og A.S. Thonle) på et av de to punkter voterte for at mortf.påstenden ikke ble tatt til følge.

Det er flertallet i den siste dom foretvot. i Rt. 1912 s. 4 påberoper seg (+ en nokså fjerntliggende dom fra 1936 s. 29-30 men den saken gjaldt en åpenbar urimelig beskyldning for åger fra vedk. sakførers side. I motsetning hertil opprettholdt Høyesterett enstemmig i Rt. 1913 s. 750 en frifinnende dom ut fra ret.sjensbest. i § 250 av en distriktslege som hadde brukt høyst

utilbørlige uttrykk. (Mort.sjon var ikke påstått).

Av dommer fra Årene før krigen må ved siden av den nevnte fra 1939 (s. 507) dommen i ~~1934~~ ^{Rt. 1934} s. 516 særlig nevnes.

Rt. 14. s. 334 og Kra. meddomsretts dom i Ræstad-Vogt saken fra beg. av 1920 årene kan også nevnes.

Jeg tror etter dette at vi kan avvise anken, men da jeg selv etter å ha vært vitne i Haug-Knutsensaken er stevnet av Haug til å tåle mortifikasjon + omk. bør jeg vel neppe være med på å votere for avvisning i denne saken.

K.S. Hegerup (Strprl. § 107) viser til Ørstedes grunnleggelse betydning for såvidt vitnebeviser angår Eunomia (1817) .

Ørstedes spesialavhandling fra 1814 i Nytt Jur. Arkiv

"Sandhedsbevis i injuriessager", opptrykket i Straffe

Handb. I. 1814. 2. udgave. (H. H. Hegerup)

"Hvor nogen, ved en streng juridisk pligt, opfordres til at udsige hvad han veed eller mener om et vist factum, derkan have indflydelse paa en andens gode navn og rygte, kan han aldeles ikke være pligtig at staa til ansvar for saadant udsagn, fordi intet videre beviis derfor fremkommer, men blott i det tilfælde at han bevises at hav leiet, kan han anses som æreakjænder. Ellers maatte man straffes, naar man fyldestgjorde Pligtens opfordring. Loven (225) har og, paa flere steder, paa det bestemteste erkjendt hiin sætning.".....

" Et vidne som paa siger nogen et æreløst eller dog lastverdigt forhold, kan heller ikke, fordi intet andet vidne bekræfter hans udsagn, kaldes til ansvar, naar han kun ikke, som D. L. 1-13-9 H.L. 1-13-10 siger, "befandtes at vidne saabenbare løgn med sin frie villie og fuld forset, saa man kan kjende hen vandt løgn." " At derimot et vidne eller deponent, som i de ham affordrede

svær, indblander sagen og spørgsmålene aldeles uvedkommende beskyldninger, forsaavidt, ei kan indskyde sig under den med vidnepligtens opfyldelse forbundne sikkerhed, indsees let, da grunden, i saa henseende, bortfalder. D. L. 1-26 N.L. 24-1 viser, at den øvrighedsmand, som afgiver en ham påliggende erklæring, ei ska lide for denne erklæring, med mindre samme erklæring "befindes og bevises urettelig og vrangeligen at være gjort.".....

"Heller ikke bør grundsætningen i 6-21-2, i sin hele strænghed anvendes mod dem, der, ved anklage for Tegjeringen, Donstolen eller Øvrigheden, skjendt uden speciel pligt dertil, fremfører noget, som kan gereade anden mand til værsre. Det vilde være høist skadeligt, om den, der saaledes griber den lovlige vei til at værne om sin ret, eller gjøre det offentlige opmærksom på misligheder, skulde vove sin ære, hvis han ei forud var sikker på at kunne skaffe fuldt beviis, hvilket han sjeldent kunde præstere.".....

"Endelig kan der ikke være tale om forpligtelse til at bevise den beskyldning, som implicite indeholdes i det, men, til at værne om sin ret, nødes til at fremføre. Saaledes kan fragesen af mit navns underskrift på et dokument, nægtelsen af et vidnes udsegn o.s.v. ingenlunde af den, mod hvem man heraf kunde udlede en beskyldning for falsk efterskrift eller for løgnagtigt vidnesbyrd, påtales som noget, jeg skulde bevise, thi ellers bleve alle (231) grundsætninger om bevisbyrden forrykkede ved injurielovgivningens indvirkning, og man blev nødt til enten at gjøre sig selv uret eller at påregge sig straf som injuried. Men hvis den pågældende overskrider grænserne for det, selv forsvar fordrer, naar han, til exempel, udtrykkelig erklæret vidnet for løgnagtig, kan han, i mangel av beviis, blive at behandle efter lovene om æreskiændere."